

VOGELLEVEN IN HET BOTLEKGEBIED

Toen in 1955 de verbinding tussen Rotterdam en de Welplaat tot stand was gekomen door het gereedkomen van de Botlek-brug, kwamen wij voor het eerst in contact met deze, vanuit ornitologisch standpunt gezien uiterst belangwekkende terreinen.

Sindsdien bezochten wij geregeld de uitgestrekte polders en opgespoten terreinen met hun ongekende vogelrijkdom. Voor het grootste gedeelte zijn deze terreinen inmiddels veranderd in haven- en industrie-gebied, maar nog steeds worden nieuwe polders door dijken omgeven en volgespoten.

De vogelrijkste polder die wij ooit hebben gekend, ligt op het Rozenburgse deel van het Botlek-gebied en wel tussen het dorp Blankenburg en de Botlek, ten westen van de in aanleg zijnde erts-haven. Wij ontdekten deze polder in mei van dit jaar. Van de drie boerderijen in de polder waren er reeds twee afgebroken, terwijl men aan de derde bezig was.

Midden in de polder had men de bovenlaag, bestaande uit zware zeeklei, weggegraven, zodat er drie uitgestrekte ondiepe plassen ontstonden. Het zuidelijke deel van de polder was een langzaam afhellende kleivlakte die uitliep in ondiepe plassen. Deze vlakte had het vorige jaar gediend voor de verbouw van tarwe, waarvan het stro in hopen op de vlakte was achtergelaten. Op deze haast onbegroeide vlakte met verspreide plassen kan men zich op een toendra wanen. Het noordelijke deel bestond uit hooien en weiland en uit braakliggende akkers. De polder lag zeer geïsoleerd.

Voor de dijken die er omheen opgeworpen waren had men de klei uit de polder zelf gegraven, zodat er een brede en diepe ringvaart om de polder ontstond. Een gelukkige omstandigheid was ook het ontbreken van goede wegen in de directe nabijheid van de polder. De enige toegangsweg tot de polder verkeerde in een erbarmelijke staat.

Aan de hand van het aantal gevonden nesten en jongen konden wij het volgende lijstje van broedvogels opstellen:

Door A. Rijsdijk en
D. Vestergaard

	nesten		nesten
wilde eend	12	tureluur	7
pijlstaart	1	kemphen	3
slobeend	3	kieviet	25
zomertaling	1	kl. plevier	3
bergeend	3	strandplevier	1
tafeleend	2	waterhoen	3
kluut	30	meerkoet	15
grutto	15	dodaars	1
scholekster	3	oef.zwaluw	20

Het werkelijke aantal zal bij de meeste soorten wel hoger liggen.

Verder broedden er nog: fazant, patrijs, graspieper, gele kwikstaart, veldleeuwerik, rietzanger en kl. karekiet, grasmus. De geelgors ontbrak. Die schijnt om Rotterdam sterk achteruit te gaan.

Huis-, boeren- en gierzwaluwen waren vrij talrijk, maar omdat er geen huizen stonden, kwamen ze hier niet tot broeden.

Het pijlstaart-nest lag in een hoop stro en op 26 mei zagen we dat alle zes jongen uit de eieren gekropen waren.

Opvallend was ook de vondst van een kl. plevierennest, dat niet op een grind- of schelpenbakje lag zoals meestal het geval is, maar op een hoopje stro.

Maar niet alleen aan broedvogels was dit gebied zo rijk. De verscheidenheid van niet-broedende vogels was zeker zo groot.

Bergeenden
(Cliché Alg. Handelsblad)

De plassen en slikoevers vormden rijke fourageerplaatsen, waar zowel *kleine* als *kleinste strandlopers* voorkwamen. Verder zaten er begin mei tientallen *bonte strandlopers* en *bontbekken*. Doortrekkers waren o.a.: *oeverloper*, *witgatje*, *bosruiter*, *groenpoot*- en *zwarte ruiter*. De laatste drie overzomerden in klein aantal. Grote aantallen eenden fourageerden op de braakliggende akkers. Er zaten bovendien steeds tien tot twintig *blauwe reigers*.

Ook overzomerde er een vrij groot aantal onvolwassen *silver-* en *mantelmeeuwen*. Schade aan eieren of jongen is ons niet overgeleverd.

Een in de buurt broedend paartje *torenvalken* scheen zich daarentegen hoofdzakelijk met jonge vogels te voeden. Een zagen we een jonge *kieft* slaan en een zagen we er met een vrij groot *grutto*-jong slepen.

Leuk waren de waarnemingen van een paar *smienten* en een *krakeend* in mei, van een paartje *krooneenden* in mei en juni en van *stelkluten*.

Op 22 juni zagen we de *stelkluten* voor het eerst en wel drie exemplaren, twee vormden een paartje. Uren hebben we besteed met het bespieden van deze prachtige steltlopers. Ze hadden een voorkeur voor een der plassen die spaarzaam met riet begroeid was. Ze kwamen niet tot broeden.

Gelukkig heeft men gewacht met het opspuiten van deze polder tot eind augustus. We hebben het ook wel anders meegemaakt. Zo heeft men in 1957 een aangrenzende polder midden in het broedseizoen volgespoten. Dat wil zeggen, een laag van nog geen halve meter, toen liet men de polder weer aan zijn lot over.

Het kwaad was echter al geschied, alle nesten waren overspoeld en menige jon-

ge vogel kwam om. Verloren gingen de nesten van 100 paar *kokmeeuwen*, 12 paar *zwarte sterns*, een paar *dodaars*-nesten en verscheidene weidevogel-nesten. Het ergste is, dat dit helemaal niet nodig was geweest.

„De stuiptrekking van de natuur in het Botlek-gebied” leert ons dat de grootste bedreiging van vele vogelsoorten is het verdwijnen van het gunstige biotoop en het ontbreken van rust en stilte. Zodra er maar een beetje goed terrein is, zijn de vogels er ook. Gebrek aan vogels is er dus nog niet, maar er is wel gebrek aan goede biotopen en juist op deze terreinen zien we de moderne techniek bij uitzondering optreden als de tijdelijke schepper van natuurterreinen.

Uit dit alles blijkt, dat men in staat is kunstmatige reservaten te scheppen tot instandhouding van vele bedreigde vogelsoorten.

Bladkoninkje in Den Haag

Op zondag 26 oktober 1958 te ongeveer 11 uur v.m. ontdekte Wim ter Keurs, tijdens een excursie van de Vereniging voor Vogelbescherming „s-Gravenhage en Omstreken” in de door deze vereniging beheerde Vogeltuin aan de Laan van Poot een vogeltje dat kennelijk tot de *Phylloscopus*-familie behoorde.

Genoemde jeugdige vogelkenner determineerde het prompt als een *bladkoninkje* (*Phylloscopus inornatus*), hetgeen werd onderstreept door de heer A. Vink, één der beheerders van de Vogel-tuin.

Het zeer drukdoende vogeltje verdween echter weer tamelijk vlug tussen de bomen, waarin een tweede soortgenoot zich bij hem voegde. Een uur later ging ik, niet tevreden met een en ander, nog eens op onderzoek uit. Ruim anderhalf uur kon ik toen de twee *bladkoninkjes* bestuderen. Zeer bedrijvig dwarrelden zij door de takken, daarbij voorkeur gevend aan de lage begroeiingen. Alhoewel in eerste aanleg aan het *goudhaantje* (*Regulus regulus*) gedacht kon worden waren de verschillen te groot. Zeer duidelijk was de lichtgele wenkbrauwstreep, terwijl de twee lichte banden over de vleugels mede kenmerkend waren. Het *bladkoninkje* toont ook wat slanker dan het *goudhaantje*.

Het ontbreken van een opvallend lichtere stuit schakelde tevens *Pallas' boszanger* (*Phylloscopus proregulus proregulus*) uit.

Op zondag 2 november is de waarneming nogmaals getest met de medewerking van de *bladkoninkjes*, die daarna niet meer in de Vogel-tuin gezien zijn.

Wim ter Keurs, 17 jaar oud, komt de eer toe deze waarneming, van de in Nederland slechts zelden gemelde soort, het eerst te hebben ver-richt.

C. A. REGENSBURG DE MOOY

